

SVIZOVE STRANI

[novice]

12. DECEMBER 2007 * LJUBLJANA

Odgovor šolskega ministrstva o delu Inšpektorata za šolstvo

Sviz je na šolskega ministra naslovil odprto pismo zaradi nestrokovnega, nezakonitega in arogantnega ravnanja dveh inšpektoriatov Inšpektorata RS za šolstvo in šport ob inšpekcijskem nadzoru na dveh šolah in zaradi širšega nezadovoljstva z delom inšpektorata. Ministra smo opozorili na to, da je slednji že dve leti brez glavnega inšpektorja, ves ta čas pa ga kot vršilec dolžnosti vodi kar generalni sekretar šolskega ministrstva. To bi lahko vplivalo na neodvisnost tega organa, njegovo organizacijo in delovanje.

Državna sekretarka na šolskem ministrstvu dr. Alenka Šverc je v odgovoru na Svizovo pismo zapisala, da je delo inšpektorata pod vodstvom pooblaščenih uradnih oseb zelo dobro. Pritožb je iz leta v leto več, čas reševanja posamezne zadeve pa je vse krajši. V odgovoru je navedenih še nekaj dosežkov inšpektorata kot dokaz, da so razmere tam dobre, delo pa kot posledica ustrezne organizacije poteka uspešno in nemoteno. »Uresničuje se letni delovni načrt, ki ga uspešno izvajajo inšpektorji in inšpektorice, ki so za strokovno usposobljeni in imajo ustrezno znanje.«

Mnenje zaposlenih o ravnanju oz. odnosu šolskih inšpektorjev pa smo preverili tudi z anketo na Svizovi spletni strani. Skoraj 43 odstotkov tistih, ki so odgovarjali na anketo, se še ni srečalo s šolsko inšpekcijo. Med tistimi, ki so že imeli opravka z inšpektorji, jih 23 odstotkov njihovo ravnanje ocenjuje kot korektno in strokovno, 16 odstotkov kot ponižujoče in nestrokovno, 11 odstotkov samo kot ponižujoče ter dobra dva odstotka samo kot nestrokovno.

17. DECEMBER 2007 * LJUBLJANA

Za Učiteljski pevski zbor uspešno leto

Konec leta je čas voščil ter zahval in prav slednjo smo prejeli tudi od Učiteljskega pevskega zbora Emila Adamiča. Svizu so se zahvalili za denarno podporo, saj so tudi z njeno pomočjo plačali vse izdatke in uresničili predvideni program. Pri slednjem so bili znova zelo dobri, saj so se uspešno predstavili številnim poslušalcem na mnogih nastopih v Sloveniji ter na tujem in povsod prejeli pohvale in diplome. Za to jim čestitamo tudi na Svizu. O njihovi kakovosti smo se imeli priložnost prepričati na zadnjem praznovanju svetovnega dneva učiteljev v ljubljanskem Cankarjevem domu.

18. DECEMBER 2007 * LJUBLJANA

Podeljeni Svizovi štipendiji

Na nadaljevanju decembrske seje Izvršilnega odbora Sviza, ki je bila zaradi obsežnega dnevnega reda izpeljana v dveh delih, so se člani seznanili s sklepi komisije za štipendiranje. Na podlagi teh so določili prejemnika dveh štipendij, namenjenih otrokom Svizovih članic in članov. Po razpisu štipendij za šolanje in redni študij na smereh vzgoje in izobraževanja ter kulture, objavljenem lani na oktobrskih Svizovih straneh v Šolskih razgledih, je prispelo deset prijav, in sicer osem za izobraževanje v visokošolskih programih in dve za srednješolsko izobraževanje.

V skladu s pravilnikom o štipendiranju je bila vsaka prijava obravnavana in ovrednotena s številom točk glede na merila, določena v tem pravilniku. Komisija za štipendiranje je Izvršilnemu odboru – glede na dobo članstva staršev v Svizu, pretekli učni uspeh in družinske dohodke – predlagala prejemnika štipendij za to šolsko leto, ki ju je Izvršilni odbor soglasno potrdil. Štipendije sta prejela dijak mariborske gimnazije in študentka ljubljanske Pedagoške fakultete.

19. DECEMBER 2007 * LJUBLJANA

Ustanovitev Sindikata javnih uslužbencev

Šestim sindikatom javnega sektorja, ki so združeni v Konfederacijo sindikatov javnega sektorja (KSJS) in med katerimi je tudi Sviz, naj bi se kmalu pridružil nov sindikat. V Ljubljani je bil 19. decembra lani namreč ustanovljen sindikat zaposlenih v državni upravi in javnih zavodih s kratico SIJUS. Na ustanovni skupščini so delegati že sprejeli sklep o tem, da se povežejo s KSJS. V sindikat SIJUS je ob ustanovitvi vstopilo že 250 članic in članov, zaposlenih v državni upravi in javnih zavodih na državni ravni. SIJUS si bo prizadeval učinkovito odzivati na izzive, ki jih pred javne uslužbenke postavlja razvoj državne uprave in javnega sektorja, želi pa postati tudi sogovornik v pogajanjih za kolektivno pogodbo v državni upravi, upravah pravosodnih organov in upravah lokalnih skupnosti.

[uvodnik]

Razvrednotenje učiteljskega poklica

Minister za javno upravo dr. Gregor Virant predlaga novo, že osmo spremembo Zakona o sistemu plač v javnem sektorju, ki je bil v Državnem zboru sprejet leta 2002, vendar se za javne uslužbenke še ne uporablja, ker še ni podpisana Kolektivna pogodba za javni sektor in ker se o spremembah kolektivnih pogodb dejavnosti vlada in sindikati že od lanskega septembra bolj ali manj neuspešno pogajamo. Novela zakona vsebuje pomembno določbo, ki omogoča postopen vstop posameznih dejavnosti in celo posameznih poklicev v javnem sektorju v nov plačni sistem. To pomeni, da bi takoj, ko vlada in reprezentativni sindikati sklenejo kolektivno pogodbo dejavnosti oziroma poklica, del zaposlenih, za katere velja posamezna pogodba, vstopil v nov plačni sistem.

Jasno je, da je zakonska sprememba v funkciji pritiska na tiste sindikate, ki se ne strinjamo z vladnimi predlogi uvrstitve posameznih delovnih mest v plačne razrede. Ta zakonska sprememba pa ni prva, ki je v funkciji krepitve pogajalskega položaja vlade. Leta 2006 je vladajoča koalicija na predlog ministra dr. Gregorja Viranta spremenila določbo, ki opredeljuje veljavnost Kolektivne pogodbe za javni sektor. Do spremembe je zakon zagotavljal vsaki dejavnosti, da brez soglasja o višini plač v posamezni dejavnosti (šolstvu, zdravstvu, državni upravi) kolektivna pogodba ne more začeti veljati. Od spremembe zakona pa se lahko o plačah učiteljev vlada dogovori s sindikati, ki ne zastopajo zaposlenih v vzgoji in izobraževanju, in z njihovo večino zagotovi veljavnost Kolektivne pogodbe za javni sektor. Ta sprememba, ki omogoča uveljavitev novega plačnega sistema v izobraževanju mimo soglasja tam za-

BRANIMIR ŠTRUKELJ,
glavni tajnik Sviza

poslenih, je nesprejemljiva, saj ne upošteva temeljnega načela socialnega dialoga, ki govori o tem, in zagotavlja, da se o (svojih) plačah pogajajo tisti, ki jih to zadeva.

Vse navedeno pa ni naključje, saj vlada predlaga dolgoročno razvrednotenje učiteljskega poklica. Učitelj začetnik s končno univerzitetno izobrazbo naj bi bil uvrščen tri plačne razrede (180 evrov) nižje od najnižje postavljenega uradnika z enako izobrazbo. S pridobivanjem strokovnih nazivov v nadaljevanju delovne kariere se ta razlika med obema še drastično poveča in na koncu kariere lahko znaša več kot 1.000 evrov bruto.

Za Sviz je razvrednotenje učiteljskega poklica povsem nesprejemljivo in nanj ne moremo pristati, saj je škodljivo tudi za razvoj države. In primerjava z uradnikom ni edina, ki kaže na razvrednotenje učiteljevega dela. Razvrednotenje potrjuje tudi primerjava z zdravniki ali novinarji. In prav zdaj, ko se je v mednarodnih primerjavah znanja nedvomno pokazala kakovost dela slovenskih učiteljev in učiteljev, vlada radikalno znižuje pomen in odgovornosti dela, ki ga dobro opravljamo! Le kdo se bo sploh še odločil za učiteljski poklic ob takem razvrednotenju? Svizovi pogajalci že mesece opozarjamo, da strokovni delavci ne bomo žrtvena jagnja, ki omogočajo uveljavitev novega plačnega sistema, in ne bomo pristali na razvrednotenje učiteljskega poklica, vendar se vladna stran ne zmeni za naša opozorila. Vlada je prislusnila zahtevam policistov in carinikov in ob povišanih tonih zdravnikov pristala na izjeme in ločena pogajanja. Ali je stavka res edini način, da vlada bo upoštevala tudi zaposlene v vzgoji in izobraževanju?

[v središču]

Predšolska vzgoja

► **Zadnji mesec preteklega leta je bil velik del pozornosti osredinjen na pogajanja o novem plačnem sistemu, seveda pa tudi v predšolsko vzgojo. V začetku decembra je bil v Državnem svetu najprej posvet o položaju predšolske vzgoje danes in njenih nadaljnjih perspektivah, pred prazniki in med njimi pa je šolsko ministrstvo novelo zakona posredovalo vladi, slednja pa je predlagala spremembe in dopolnitve zakona podprla in jih posredovala parlamentu v sprejem po skrajšanem postopku. Oboje je bila priložnost, da je tudi Sviz predstavil svoje poglede na to področje.**

Na posvetu v Državnem svetu je glavni tajnik Sviza ocenil, da področje predšolske vzgoje znotraj področja vzgoje in izobraževanja pridobiva na prepoznavnosti zaradi visoke stopnje kakovosti slovenskih vrtcev, ki jim zaupajo stroka, starši in širša javnost. Naši vrtci so prav zaradi svoje visoke kakovosti in strokovnega dela v njih primerljivi z vrtci v EU in tudi širše. Na lestvici vrtcev po Evropi se uvrščajo izjemno visoko. Tega ne smemo zapraviti, nasprotno, skrb za nadaljnji kakovostni razvoj javne predšolske vzgoje mora biti tudi v prihodnje prednostna naloga vseh, ki kakor koli krojimo usodo področja. Z nekaterimi predlaganimi spremembami zakona o vrtcih pa se oddaljujemo od začrtanih ciljev predšolske vzgoje in s tem ne omogočamo nadaljnjega razvoja, temveč stopamo korak nazaj. Vztrajati bi morali predvsem pri spremembah, ki omogočajo nadaljnji razvoj področja. Te bodo še izboljševale kakovost in bodo v prid dejavnosti predšolske vzgoje; s tem pa tudi otrokom, staršem, zaposlenim in širši skupnosti. Predlagatelj je spremembe predstavil z besedami, da želi, da bi čim več otrok iz druge starostne skupine obiskovalo vrtec, obenem želi z njimi oživiti različne oblike predšolske vzgoje in z brezplačnim vrtcem za drugega otroka zagotoviti primerne cenovne pogoje. Vendar predlaga-

ne rešitve vseeno niso najboljše in tem ciljem ne sledijo. Nekateri celo nižajo kakovost predšolske vzgoje v vrtcih ali vsaj ne ohranjajo že doseženega.

Mednje spada predlog, da bi bili za izpeljavo krajših programov v vrtcih in varstvenih družinah primerni posamezniki z le srednješolsko izobrazbo in poklicno kvalifikacijo. To vodi v razvrednotenje vzgojiteljskega poklica in lahko vpliva na padec kakovosti predšolske vzgoje. Kot primerna ni ocenjena tudi predvidena odprava možnosti oblikovanja starostno homogenih oddelkov, saj bo to vplivalo na spremembo normativa o številu otrok v oddelkih in posledično lahko privede do odpuščanja strokovnih delavcev. V noveli je še predlagano, da se sočasna prisotnost vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja »ne izvaja v času počitka«, kar je grob poseg v koncept predšolske vzgoje, v vrtec in izvajanje sprejetega kurikulumata ter hkrati odpira vrata neustreznim rešitvam in posegom v delo vrtca. Zato je Sviz predlagal, da se obstoječi 17. člen zakon ohrani. Nestrinjanja je bila deležna tudi predlagana nova oblika varovanja otrok na domu (varuh otrok na domu), saj je v predlogu novele opredeljena kot stalna oblika. Ob tem se pojavi nasprotje med izraženim namenom zakona (večja vključenost otrok v vrtec in kakovost predšolske vzgoje) ter dejanskimi predlo-

gi, saj se z njimi odpira možnost za zmanjševanja obveznosti države in lokalnih skupnosti po zagotavljanju več prostih mest v javnih vrtcih. To lahko dolgoročno pomeni nevarnost njihovega zmanjševanja na račun števila otrok pri varuhih na domu. Otroci bodo nedvomno deležni slabše oziroma nikakršne predšolske vzgoje, deležni bodo le varstva (saj se ne predpisujejo niti zahtevani prostorski pogoji), za razliko od otrok, vključenih v javne vrtece. Takšna rešitev gotovo tudi ni v duhu zadanega cilja po zagotavljanju enakopravne dostopnosti predšolske vzgoje za vse otroke. Ustrežnejša rešitev problematike »varovanja otrok na črno« bi bilo več mest v javnih vrtcih, ki izvajajo ustrezen program.

Prizadevanja za širšo dostopnost predšolske vzgoje in večjo vključenost otrok v vrtece zato ne morejo temeljiti na nižanju doseženih standardov in zmanjševanju kakovosti, kar se dogaja zlasti na račun otrok. Skupni cilj vseh, ki s(m)o odgovorni za kakovostno predšolsko vzgojo zdaj in v prihodnje, je, da ne dovolimo, da bi le zaradi finančnih koristi in prihrankov ogrozili doseženo kakovost slovenskih vrtcev, ki sodijo med najboljše v Evropi. Otroci morajo ostati naša skupna skrb. Naša naloga je, da jim ustvarimo najboljše razmere za njihov razvoj. Ob tem pa ne smemo pozabiti na tiste, ki v vrtcih z njimi delajo.

NEVENKA TUČIČ,
predsednica Sindikalne konference predšolske vzgoje

[ugodnosti]

Brezplačen prvi odvetniški nasvet

Sviz je sklenil sodelovati z Odvetniško pisarno Ferfolja, Ljubljani in partnerji iz Ljubljane, ki našim članicam in članom nudi **brezplačni prvi odvetniški nasvet**, in sicer po telefonu, elektronski pošti ali osebno v odvetniški pisarni po dogovoru. Nasvet dobite po telefonu 01 300 40 82 ali 01 300 40 80 vsak četrtek med 15. in 17. uro ali preko e-naslava Dino.Bauk@siol.net. Članice in člani Sviza, ki se bodo obrnili na odvetniško pisarno po nasvet, bodo brezplačni prvi odvetniški nasvet dobili le, če bodo sporočili svoje ime in priimek, zavod, v katerem so zaposleni, in številko članske izkaznice.

V Odvetniški pisarni Ferfolja, Ljubljani in partnerji odvetniki nudijo nasvete z vseh pravnih področij, denimo, s civilnega prava (uveljavljanje odškodnin, nakup, prodaja nepremičnin, najemna razmerja, posestni spori, delitev nepremičnin, vpisi v zemljiško knjigo), dednega prava (oporoke, dedne pogodbe, zapuščine), družinskih razmerij (razveze zakonske zveze, delitev premoženja zakoncev, preživnine, dodelitev otrok), nepravdnih postopkov (urejanje meja, razdružitev solastnine), kazenskega prava in drugih.

Odvetniška družba
FERFOLJA, LJUBIČ in partnerji, o. p., d. n. o.
Sloškova ul. 17, p. p. 4378
1124 Ljubljana
spletna stran: www.ferfoljaljublic-op.si

SVIZOV SVETOVALNI TELEFON
ZA ŽRTVE NASILJA

01 244 09 18

torek od 16. do 18. ure,
četrtek od 16. do 18. ure

SVIZOVE STRANI

[visoko šolstvo]

O javnem financiranju visokega šolstva

Na javni razpravi z naslovom »Javno financiranje visokega šolstva – do kdaj še?«, ki je bila 20. decembra lani v Ljubljani in na kateri so sodelovali predstavniki vseh slovenskih javnih univerz, vsi trije sindikati in Študentska organizacija Slovenije, so razpravljavci in ostali navzoči ugotovili, da je financiranje visokega šolstva iz proračuna nezadostno. To pa da bo vplivalo na kakovost študija. Vsi so se tudi strinjali, da problematika financiranja že dlje časa zaznamuje visoko šolstvo in da z denarjem, ki mu je dodeljen iz proračuna, univerze ne morejo zagotoviti kakovostnega visokega šolstva.

Glavni tajnik Sviza je v svojem prispevku opozoril na pomanjkljivosti in nevarnosti predlaganega plačnega sistema za javni sektor, čigar cilj je bil enoten plačni sistem v celotnem javnem sektorju. A ta se je začel rušiti, še preden se je sploh začel uporabljati. V novem sistemu je za univerze najbolj problematična uredba o delovni uspešnosti iz prodaje na trgu, ki daje državi velike pristojnosti in nadzor nad temi sredstvi. Težava novega plačnega sistema pa je tudi ta, da vlada vidi celoten javni sektor kot razširjeno javno upravo in da se univerzitetne profesorje in raziskovalce primerja z uradniki na ministrstvu, spremljuje pa se svojevrstnost raziskovalne dejavnosti, kulture in šolstva. Obenem se vlada, po mnenju glavnega tajnika Sviza, pri pripravi zakona preveč prilagaja pritiskom posameznih interesnih skupin. Ne nazadnje je v predlaganem novem sistemu nesprejemljivo tudi to, da so zdravniški plačani enako kot visokošolski učitelji in raziskovalci z doktoratom znanosti, ki imajo višjo stopnjo izobrazbe. Univerze bodo ob tem prisiljene izbirati med varčevanjem in kakovostjo, če bo obveljal vladni predlog o preoblikovanju delovnega mesta visokošolskega učitelja oz. visokošolskih nazivov (docent, izredni profesor, redni profesor) v tri različna delovna mesta.

Ob koncu javne razprave so udeleženci sprejeli še štiri sklepe, ki so namenjeni širši javnosti, zavezujejo pa zlasti rektorje univerz in predstavnike sindikatov ter Študentske organizacije. Sklenili so:

- Evropska unija si je v Lizbonski strategiji zadala ključni cilj, in sicer postati najbolj razvito, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. Slovenija tega cilja ne more doseči brez zagotavljanja ustreznih javnih sredstev za kakovostno javno visoko šolstvo.
- Proračunski položaj visokega šolstva je iz leta v leto slabši. Medtem ko BDP povprečno raste za 5,5 odstotka, se sredstva za študijsko dejavnost realno zmanjšujejo za 0,5 odstotka. To resno ogroža načrtovanje in izpeljavo novih, zahtevnih bolonjskih programov.
- Sprejeti proračun za leto 2008 tako tudi ni skladen z Uredbo o financiranju univerz in drugih visokošolskih zavodov. Ta določa, da morajo sredstva za študijsko dejavnost rasti skladno z rastjo BDP.
- Univerze bodo še naprej opozarjale državo na potrebo po povečanju količine javnega denarja za zagotavljanje kakovostnega in vsem dostopnega visokošolskega študija. Podprle bodo reprezentativne sindikate pri njihovih prizadevanjih za ustrezen in primerljiv plačni položaj zaposlenih v visokem šolstvu.

[pravna pisarna] Piše TONE SELIŠKAR

Spremembe nekaterih pravic delavcev z letom 2008

S 1. januarjem 2003 je začel veljati Zakon o delovnih razmerjih, ki je drugače kot stari zakon uredil nekatere pravice delavcev ter na novo uredil predvsem pravice starejših delavcev. 13. novembra lani pa je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, ki pa določb v zakonu, ki se nanašajo na pravice starejših delavcev, v ničemer ne spreminja.

Do 1. 1. 2003 je bila starostna meja za starejše delavce 55 let za moške in 50 za ženske. Zakon, ki je začel veljati s 1. januarja 2003, je to starost za oba spola izenačil in postavil enotno starostno mejo 55 let. Da bi se ognili prevelikemu preskoku starostne meje pri ženskah, je zakon zanje v 236. členu predvidel postopno zviševanje starostne meje. Tako se starostna meja za ženske, ki uživajo pravice starejših delavcev, v obdobju od 1. 1. 2003 do 1. 1. 2014 zvišuje postopno. Vsako leto se poveča za štiri mesece, tako da bo za ženske starost 55 let kot pogoj za zaščito (kot starejše delavke) polno uveljavljena s 1. januarjem 2015. Letos pa znaša ta starost 52 let in 8 mesecev. Delavke, ki so ali pa bodo letos dopolnile 52 let in 8 mesecev, letos uživajo pravice iz naslova zaščite starejših delavcev. Tako jim delodajalec brez njihovega soglasja ne more odpovedati pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov ali zaradi razloga nesposobnosti, prav tako pa jim ne sme brez njihovega soglasja odpovedati veljavne pogodbe o zaposlitvi in jim istočasno ponuditi v podpis nove pogodbe o zaposlitvi. Delodajalec mora od teh delavk pridobiti tudi pisno soglasje v primeru, da jim želi naložiti nadurno ali nočno delo. Druge pravice delavk iz naslova delovnega razmerja ostajajo v letošnjem letu nespremenjene. Enako velja tudi za moške, pri katerih v tem letu ni sprememb.

[aktivnosti]

Tudi ljubljanski Svizci radi migajo

Konec lanskega septembra je v sklopu bližajočega se svetovnega dneva učiteljev območni odbor Sviza Ljubljane in okolice za svoje članice in člane pripravil športno-rekreativno družabno srečanje. Slabo in hladno vreme je žal preprečilo napovedano še številčnejšo udeležbo, kljub temu pa je na prireditve prišlo skoraj sto Svizovih članic in članov iz enajstih osnovnih šol, dveh vrtcev, srednje šole in dijaškega doma ter štirih zavodov iz visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti. Tekmovali so v malem nogometu na pokritem igrišču. Prvo mesto je osvojila ekipa Osnovne šole Koseze. Igrali so tudi badminton in zabavne igre v mešanih skupinah ter balinali. Vsi tekmovalci so dobili majice s Svizovim logotipom, prvi dve ekipi pa tudi nagrado. Ozračje na srečanju je bilo kljub slabemu vremenu nadvse prijetno.

Zadnje oktobrsko nedeljo lani pa je bil v Ljubljani tudi že tradicionalni 12. ljubljanski maraton, ki prav tako kljub slabemu vremenu ni minil brez udeležbe Svizcev. Ti so se odločili tako za 10- kot tudi 21- in 42-kilometrski tek po ulicah našega glavnega mesta. Pri prijavi jim je pomagal ljubljanski območni odbor, ki je 49 sodelujočim članicam in članom plačal stroške prijavnine. Tudi močan dež ni mogel sprati nasmeška z lic tekmovalcev ob njihovem prihodu v cilj. Svizci so bili ob koncu maratona zelo hvaležni sekretarki OO Sviza Ljubljane in okolice Avguštni Zupančič za ves trud, ki ga je vložila v organizacijo njihove udeležbe na maratonu. »Maratonci« so že izrazili upanje in željo, da bi udeležba članov Sviza na ljubljanskem maratonu prerasla v tradicijo in da bi se srečali in sodelovali znova že na naslednjem.

[ugodnosti]

Ceneje do otroških oblačil in dodatkov

Podjetje 3L, d. o. o., ki je ekskluzivni uvoznik za blagovno znamko otroških oblačil in dodatkov Wenice, Svizovim članicam in članom ponuja **10-odstotni popust** pri rednih nakupih v trgovinah Wenice ob predložitvi Svizove članske izkaznice.

Oblačila Wenice so na voljo za otroke in mladostnike od rojstva do 15 let. V ponudbo so pred kratkim zajeli tudi čevlje, razširili so program za dojenčke, od pomladi pa bodo začeli ponujati tudi spodnje perilo, kopalke in modne dodatke. Podjetje ima trgovine po vsej Sloveniji, od Nove Gorice do Murske Sobotice. Informacije o ponudbi in tem, kje se nahajajo njihove trgovine, lahko najdete na spletni strani www.wenice.si.

[mednarodno]

Tudi zaradi mednarodne solidarnosti v Srbiji višje plače

Kar 17 dni je trajala stavka zaposlenih v srbskih šolah in se uspešno končala 11. decembra lani s podpisom Protokola o plačah zaposlenih v letu 2008. Stavkovne zahteve treh reprezentativnih sindikatov s področja izobraževanja o povišanju količnikov strokovnim in tehnično-administrativnim delavcem ter povišanju plač vseh zaposlenih so bili izpolnjeni skoraj v celoti.

Plače vseh zaposlenih v izobraževanju (v osnovnih in srednjih šolah, dijaških in študentskih domovih ter v visokem šolstvu) se bodo višale postopno, in sicer aprila, septembra in oktobra – vsakokrat za pet odstotkov. Količniki t. i. neučnega osebja se bodo aprila zvišali za štiri odstotke, obenem pa so ti zaposleni ob koncu lanskega leta že dobili t. i. nadomestilo v višini 100 evrov. Prav vsi zaposleni v izobraževanju so dobili tudi 62,50 evrov božičnice.

Sindikata izobraževanja Srbije je skupaj s še dvema sindikatoma pripravil stavko, da bi predstavnike vlade prepričal o nujnosti pogajanj o plačah zaposlenih v izobraževanju v prihodnjem letu, in sicer še pred sprejemom proračuna, kar je določeno tudi v kolektivni pogodbi za izobraževanje. V stavki je sodelovalo 93 odstotkov osnovnih in srednjih šol. V dolgotrajnih pogajanjih je sindikalnim pogajalcem uspelo uresničiti večino zahtev ter z ministrstvom za izobraževanje in za finance podpisati Protokol o plačah. Srbski kolegi so se ob koncu uspešne stavke zahvalili vsem sindikatoma na tujem, tudi Svizu, ki so jim med stavko in ob napetostih izrekli podporo. Poudarili so še, da so prav s to podporo in skupno dejavnostjo vseh treh sindikatov dosegli, kar so si zadali.

V Estoniji podobna problematika kot pri nas

Na podlagi dogovora o sodelovanju, ki sta ga podpisala predsednika Sviza Nevenka Tučič in estonskega sindikata EHL Sven Rondik (v začetku junija lani med obiskom v Talinu), smo estonske kolege seznanili z aktualnimi dogodki pri nas; enako so storili tudi oni. Težave, s katerimi se srečujejo, so zelo podobne našim. V Estoniji, ki se je v zadnji raziskavi PISA 2006 uvrstila na izjemno visoko 5. mesto (le za Finsko, Hongkongom, Kanado in Kitajskim Tajpejem), si sindikati pravkar prizadeva občutno zvišati minimalne učiteljeve plače. Ker so bila pogajanja z estonsko vlado končana brez posebnega napredka, se estonski kolegi že pripravljajo na splošno stavko, ki naj bi bila še ta mesec. Zahtevajo, da naj se v državnem proračunu namenijo za dvig minimalnih plač v letu 2008 vsaj za 30 odstotkov več denarja, medtem ko je vlada pristala le na 20-odstotni dvig. Čeprav se verjetno marsikomu zdijo zahtevani odstotki zelo visoki, pa niti 30-odstotni porast plač ne bi povzpel učiteljskih plač na raven povprečne estonske plače. Sindikat je decembra lani pripravil razpravo med člani, da bi se bolje seznanil z njihovim mnenjem glede povišanja plač in morebitne stavke. Srečanja so pokazala, da večina učiteljev podpira večednevno splošno stavko, da bi dosegli želeno. Vseeno so se odločili, da bodo skušali nadaljevati s pogajanjmi, čeprav dvomijo, da bi vlada pristala na več kot 20-odstotni dvig. V tem primeru sledila stavka.

Letos se bo po predvidevanjih ekonomistov stopnjevala tudi inflacija in realna vrednost učiteljskih plač se bo zniževala. Ker je v Estoniji v zadnjih letih upadala tudi rodnost, se zmanjšujejo potrebe po učiteljih. V sindikatu se zato pogajajo s pristojnim ministrstvom o znižanju učne obveznosti učiteljev. Zdajšnja tedenska obveznost osnovnošolskih učiteljev znaša od 18 do 24 pedagoških ur, srednješolskih od 18 do 22, sindikat pa predlaga 18 ur za vse. Svojo zahtevo oz. predlog utemeljuje z dejstvom, da bi bili tako učitelji manj obremenjeni, obenem pa ne bi bilo treba odpustiti presežnih učiteljev. Ti bi bili skupaj z vsem sistemom pripravljeni na čase, ko bo rojstev spet več in bodo v šolah znova potrebovali več učiteljev.

Dodatna težava v Estoniji se pojavlja tudi z diplomanti pedagoških fakultet, od katerih se le redki zaposlijo v šolah kot učitelji. Da bi pri mladih zbudili zanimanje za zaposlovanje v šolah, zlasti podeželskih, je bil nedavno sprejet zakon, ki omogoča dodeljati diplomantom posebne državne subvencije. Tako bo letos učitelj začetnik, ki se bo odločil za zaposlitev v šoli na podeželju ali v manjšem mestu, dobil 200.000 estonskih kron (približno 12.800 evrov), ki mu jih ne bo treba vrniti, če bo tam delal najmanj pet let.

Sindikata EHL je tudi član združenja delojemalcev TALO (konfederacije sindikatov), ki prav tako pripravlja protest v imenu včlanjenih sindikatov. Razlog so znova plače, saj so, denimo, zaposleni v kulturi zahtevali 30-odstotno povišanje plač z letošnjim januarjem, a jim je vlada ponudila le 12 odstotkov, prav tako so s plačami nezadovoljni estonski zdravniki in medicinske sestre.

Med pogajanjmi in ob izražanju zahtev so se vodje estonskega učiteljskega sindikata srečevali tudi s predstavniki različnih parlamentarnih političnih strank in z ministri ter zoznali skoraj popolno pomanjkanje politične volje za iskanje pozitivnih rešitev glede plač. V sindikatu EHL upajo, da bodo odnos politikov do teh izjemno pomembnih vprašanj spremenile vsaj načrtovane stavke in druge dejavnosti.